

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 34

Sobota, 28. aprila 1934

Leto IX

Praznik dela in delavskih pravic se bliža

V naravi je utemeljeno, da se oni, ki mu drugi kratijo pravice po svojih močeh bori proti krivicam. To je fundamentalna pravica, življenjski nagon vsakega organizma, ki hoče živeti in se razvijati.

Zakaj bi človek, kralj stvarstva, bitje svobodne volje, ustvaril, da ne imel te pravice?

Delavstvo demonstrira to pravico prvega maja.

Tako si razlaga preprost lajik svojo pravico in ne more priznavati načela svobodnih avtoritarnih »voditeljev« v smislu stare dogme.

Človek ima um in pamet, svobodno voljo ter je tudi odgovoren za svoja dejanja. Tako so nas učili!

In danes?

Slavila bo prvi majnik najbolj črna reakcija po fašističnih državah. Ali ne bo to slavje v posmeh — človeku? Vseh pravic smo oropali ti stega-le človeka in sedaj proslavimo to zmagu s praznovanjem prvega maja, češ, zatrlji smo vaše pravice, vašo svobodo. To je naša zmagala! Zmagala reakcije in kapitalističnega sistema.

Delavstvo to ve in čuti. Ve pa, da nobena krivica ni večna; čim večja krivica, tem krajša nje slava.

Zato se ne razburjamo. Nel Pomen delavskega praznika nam je znan. Družabne krivice postajajo večje, zlo hujske. Zato tudi delavstvo ne more kloniti, marveč se bo podalo le v nove boje za svoje pravice.

Ne moremo povdariti z manifestacijami svojih zahtev, toda iz naših src niso izginile in ne bodo, ker so pravice človeka.

Proslavimo prvi maj po razmerah, toda iskreno, srčno in s trdno nado v bodočnost.

Francoski zunanji minister potuje

Te dni je obiskal 72-letni francoski zunanji minister Louis Barthou Varšavo, Krakovo in Prago. Z obiskom Poljske je hotel utrditi francosko-poljsko prijateljstvo in posredovati v sporu med Čehoslovaško in Poljsko. Barthou sam izjavlja, da se mu je oboje posrečilo. Potovanje je imelo predvsem namen, utrditi protirevizionistično fronto, ker se ustvarja nova revizionistična. Francija obstoji na mirovnih pogodbah ter ob enem povdarja, da bi bila revizija mej neprijetna za večino držav in razen tega bi bila taka operacija nevarna tudi za mir. Aktivnost Francije je tembolj zanimiva, ker se Anglija zblizuje z Italijo v novih ureditvah Evrope, ker bi s pomočjo Italije lahko omejila francoski politični vpliv.

40-urni teden in mednarodni urad dela

Mednarodni urad dela je objavil poročilo o odgovorih vlad glede ureditve delovnega časa. Na podlagi teh odgovorov je urad sestavil načrt konvencije, po kateri naj bi se uvedel 40-urni teden ne samo za industrijsko delavstvo, marveč tudi za vse drugo delavstvo.

Načrt je torej izdelan in le od vlad je odvisno, če bo na seji sprejet ali ne. Delavski zastopniki se bodo nedvomno energično zavzeli za načrt konvencije.

Ali bo že konec šarlatanstva ali ne?

Zahteva po podaljšanju delovnega časa je — milo rečeno — ironija

Kraljeva banska uprava je izdelala načrt nove naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin v dravski banovini. Nam vsebina načrta ni znana, toda iz privatnih virov vemo, da hočejo podjetniki izvojevati daljši delovnik, zlasti da bi bile trgovine odprte tudi ob nedeljah, kjer še niso.

Taka zahteva je v nebo kričeča krivica in nezmisel. Nešteto nameščencev je nezaposlenih, trgovci sami pravijo, da ni posla in še celo, da bi bilo dovolj, če bi bile trgovine odprte pol dneva. Tako tarnajo, dasi ni resnica. Resnica pa je, da se s podaljševanjem delovnega časa povečava nezaposlenost. Eno največjih zla je tudi, da se v trgovskih obratih »temeljito« in programatično znižujejo plače trgovskih in pisarniških nameščencev. Tako ravnanje je zlasti v sedanjih razmerah neodpušljivo, je socialen zločin.

Naloga naredbe bi bila,

da sploh ne dovoljuje daljšega delovnika kakor osem ur na dan.

Obenem bi se moral v trgovini uvesti popolen nedeljski počitek, ker

je absolutno nepotrebno, da se kratki nameščencem nedeljski odpočitek.

Ta načela veljajo s stališča nameščencev. Isto naziranje so že ponovno zagovarjali gospodarski in socialni veččaki z vso vnemo, a kljub temu pričakuje velik del javnosti rešitev socialnega in gospodarskega vprašanja od povečane eksploatacije delovnega ljudstva ob podaljšanju delavnika in katastrofalnem zniževanju plač, to je, konsumne sile naroda.

Iz teh tehtnih razlogov je potrebno, da se striktno izvede osemurni delavnik najprej, da se uveljavi nedeljski počitek ter da se zajezi reakcionarno in neumno sistematično zniževanje plač.

Nova naredba naj se v tem pravcu revidira, zakaj, res je potrebna revizija, toda z njo se morajo uvesti izboljšave, ki bodo garantirale vsaj deloma za izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja.

Predvsem torej osemurni delavnik po vseh trgovinah in obratih, nedeljski počitek ter zviševanje plač.

To zahteva čas!

Inozemske rudarske zveze izrekajo sožalje

Strašna katastrofa v rudniku Kakanj

je tirljala 127 žrtev

V soboto, dne 21. aprila t. l. so se v stranskem rovu »Pope«, oddelek »Stara jama«, državnega rudnika Kakanj v srezu Visoko v Bosni vneli treskavi plini. Ubitih je bilo 127 rudarjev.

Obseg katastrofe je največji kar jih beleži zgodovina rudarstva na Balkanskem polotoku.

Vest o katastrofi se je bliskovito razširila po celem svetu. Kako globoko čutijo mednarodno strokovno organizirani rudarji s padlimi žrtvami in preostalimi svojci je razvidno iz številnih žalnih brzojavk, ki prihajajo na Zvezo rudarjev Jugoslavije v Zagorju in na Savez rudarjev v Zenici. Med temi je Mednarodna rudarska zveza s sedežem v Bruslju, nada-

lje Zveza rudarjev Rumunije, Zveza rudarjev Belgije, Zveza rudarjev v Posarju in Zveza rudarjev Francije. Istotako je odposlala Zveza rudarjev Jugoslavije v Zagorju, podružnici Saveza rudarjev v Kakanju daljši sožalni brzojav v imenu slovenskih rudarjev in zadnje pozdrave žrtvam »Dela« ter najglobokejše sožalje preostalim svojcem.

... In zopet je človek-rudar v boju s podzemskimi silami, v boju za vsakdanji kruh podlegel. Ob velikem črnem grobu se trgajo srca od tuže nedolžnim otrokom, ženam, starišem in drugim, ki so izgubili svoje najdražje, pa tudi nam, ki smo se čutili z njimi eno, kot pripadniki enega in istega razreda.

Španska vlada je odstopila

Težka kriza španske republike

Vlada Lerroux je dne 25. t. m. odstopila. Glavni vzrok, pravijo, je, ker je predsednik Zamora svojevoljno izpremenil amnestijski zakon in s tem omejil število pomiloščenih. V Španiji postajajo zopet nemirne razmere. Vlada je razglasila za vso Španijo iz-

jemno stanje. Vzrok tem razmeram je, ker je režim pomagal reakciji na nože. Klerikalizem javno razglašala, da se ne pokori — državni avtoriteti.

Delavstvo je pripravljeno na udar reakcije in je pričakovati izbruha državljanske vojne.

Nova zmagala Delavske stranke na Angleškem

V angleškem volilnem okrožju Nord Hamersmith so se vršile nadomestne volitve v parlament. Pri volitvah je dobil kandidat delavske stranke 14.000 glasov, kandidat konservativne stranke pa le 10.000 glasov. Pri prejšnjih volitvah so konser-

vativci imeli 18.000 glasov in delavska stranka 11.000. Pri zadnjih volitvah so kandidirali tudi komunisti ter dobili 614 glasov. Delavska stranka je doslej zmagala že v petih nadomestnih volitvah.

Minimalne plače in eksistenčni minimum

V narodni skupščini je bila stavljena interpelacija glede nizkih mezd v neki tekstilni tvornici. Enako nizke mezde so po mnogih tekstilnih tovarnah v državi. Nizke mezde so prav posebno v tej stroki, sramotno nizke so pa tudi po drugih strokah, poleg tega je mnogo delavstva le deloma zaposlenega. Razmere so torej take, da o »primernih« mezdah sploh govoriti ne moremo.

Vse te razmere bi se lahko znatno omilile, to je, zvišal bi se življenjski standard in poživilo narodno gospodarstvo, če bi imele svobodne strokovne organizacije popolno svobodo in enako ingerenco na javnost, kakor jo imajo delodajalske korporacije, ki dominirajo danes s krizo in dobrimi plačami nameščencev po časopisju.

Na tej seji je bivši minister socialne politike Pucelj izjavil, da bo predložil skupščini zakon o minimalnih plačah.

Pucelj ni več minister. Tudi ne vemo, kako si je minister ta zakon zamisljal. Smatramo pa, da bi zakon o »minimalnih« plačah nikomur ne koristil. Pač pa je potrebno, da se določijo zakoniti eksistenčni minimum, ki znaša sedaj menda 6000 Din na leto.

Zagrebska delavska zbornica je ugotovila, da znaša eksistenčni minimum za eno osebo in mesec okoli 1650 Din, to je okoli 20.000 Din na leto brez stroškov za izobrazbo in druge izdatke. To je, samo za nujne stvari.

Če bi se določile minimalne plače, bi morda utegnile znašati tudi samo 300 Din na mesec. To bi bila kvečjemu napitnina!

Zaradi tega smatramo, da bi zakon o minimalnih plačah ne bil primeren,

pač pa določitev primerneega eksistenčnega minimuma, ki bi pa moral sloneti na realni podlagi.

V ostalem pa je boj za povišanje plač zadeva svobodnih strokovnih organizacij, ki morajo uživati isto svobodo kakor delodajalske organizacije.

To stališče je utemeljeno tudi v tem, da so delavci in nameščenci pred zakonom enakopravni državljani v vsaki pravni državi.

Zakon o mestnih občinah

Načrt bo v kratkem predložen narodni skupščini

Ministrski svet je na svoji seji dne 25. t. m. razpravljal o načrtu zakona o mestnih občinah. Načrt je bil sprejet na principu, da vsaka občina ter pride že v prihodnjih sejah na dnevni red narodne skupščine.

Štiri žrtve fašizma

Odkrit zločin v Nemčiji

V državnih gozdovih Ober-Lohberg pri Dinslakenu so našli štiri mrtva trupla nameščencev strokovnih organizacij, ki so zginili lani meseca maja brez sledu. — Kdo jih je umoril, nemški listi ne poročajo, pač priznavajo, da so bili umorjeni. Klerofašizem sodi

Razorožitev — Podunavje ali posojilo?

Italijanski minister Suvich straši po Londonu

Suvich je obredel že več dežel in bo ta posel nadaljeval. Te dni je pohitel v London. Tam je zastopal zlasti dve vprašanji: razorožitev in ureditev Podunavja. Jako verjetno je tudi, da je iskal v Angliji posojilo, ker tudi Italiji manjka kapitala. Italiji ni všeč, da se snuje blok proti Nemčiji. Zato bi morala Anglija podpreti Italijo v nje načrtih. Angleške simpatije do Italije so sicer velike, vendar hoče še forsirati razorožitveno konferenco, ker bi nje odlaganje utegnulo postati nevarno za mir. V ostalem pa, tako zatrjujejo vsaj angleška poročila, Suvichevi nameni niso po tej intervenciji v Londonu nič bolj dozoreli.

Italija povišala carino na les

Zadnja leta vodi Italija nekako gospodarsko vojno z Jugoslavijo. Od tone hlovdov znaša sedaj carina 30 lir, trdega tesnega lesa 80 lir, mehkega tesnega lesa 60 lir, rezanega trdega lesa 120 lir, mehkega rezanega lesa 90 lir, celidoznega lesa 10 lir.

Zakaj je bil dunajski delavec obsojen?

Dunajski podžupan Winter je imel shod. V debati je rekel delavec, da naj se delavci odločijo, ali so za bivšega župana s. Seitzza ali za sedanjega dr. Schmitza. Policija je tega delavca obsodila na šest mesecev ječe. — To je avstrijska svoboda!

Minister dr. Kramer proti nacionalnim frazerjem?

»Jutro« z dne 24. aprila t. l. poroča z občnega zbora JNS v Šiški iz govora ministra dr. Kramerja tudi sledeče:

»V svojem nadaljnjem govoru se je dotaknil min. dr. Kramer tudi različnih pokretov, ki skušajo pod firmo nacionalizma in patriotizma na svoj način reševati težko gospodarsko in socialno situacijo in ki vporabljajo za svoje glavno orožje puhle fraze.«

Na shodu je govoril tudi vodja višjih sekcij Narodne odbrane v Ljubljani g. dr. Cepuder in drugi.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Doma in po svetu

»Slovenec« piše o hvaležnih volilcih. »Slovenec« jezuitizem, če je to primeren izraz za njegovo pisavo, kadar hoče udariti po delavstvu je sijajen. V Avstriji ni bilo socialnih demokratov, pravi. Socialni demokrati so terorizirali prebivalstvo in je zato glasovalo zanje. Na Dunaju so socialni demokrati res mnogo storili za delavstvo. Stotisoči so imeli koristi od socialnodemokratske uprave. In, ker so bili hvaležni socialnim demokratom so glasovali zanje; niso pa volilci bili socialni demokrati (marveč so se klanjali zopet le teroriju). Hvaležni so bili volilci tudi socialnim demokratom, ker so se borili za njih starostno zavarovanje. Ltd. — Čudno je to, da je avstrijska socialna demokracija vedno pridobivala pristaše, da je prehajalo delavstvo v njih tabor in da so se borili samo za enakopravnost delavstva ter njega socialne pravice — pa so volilci vseeno volili socialne demokrate samo iz hvaležnosti. To je priznanje, da so socialni demokrati delali prav in v prid svojih volilcev. Zakaj pa je moral kancler dr. Dollfuss prelomiti prisego na ustavo, zakaj je moral kancler rabiti nezakonite pomočke in nasilstvo, če je imel same »krščanske socialce« okoli sebe? To ne more biti resnica, kar trdi »Slovenec« z dne 23. t. m. Resnica je ta: Avstrijska aristokracija, klerus in bogataši so videli, da se z delavsko politiko izboljšuje socialni položaj delavstva, zato so se strnili in s silo udarili po delavstvu. Več profita so hoteli!

Naš avtobusni promet neprestano tarna, da se podjetja ne rentirajo. Ze dalje časa pa se muči v naši državi zastopnik francoskega avtomobilskega konzorcija, ki namerava prevzeti ves avtomobilski promet v državi. Konzorcij nedvomno upa doseči dobiček z uvedbo monopola v najtesnejši zvezi s producenti avtomobilov.

Sofijski mestni svet je počastil Dimitrova. Mestni svet bolgarske prestolice Sofije je sklenil, da zasluži bojeviti komunist Georgij Dimitrov, ki je ugnal pri procesu o požigu berlinskega parlamenta celo Hitlerja in postal nato sovjetski državljani in profesor prava na moskovski univerzi, priznanje tudi s strani glavnega mesta svoje rojstne domovine. Sklenil je prekrstiti neko ulico v Dimitrovo cesto. Seveda je še vprašanje, kaj poreče k temu država bolgarska vlada, ki je Dimitrova obsodila pred leti celo na smrt. Najbrž bo to preimenovanje prepredila.

Profesor dr. Julij Tandler pojde na šangajsko vseučilišče. Dunajski fašizem je pregnal profesorja Tandlerja, ker je bil socialni demokrat. Ob avstrijskem prevratu se je mudil na

Kitajskem, a se je vrnil domov. Pounudili so mu Kitajci profesuro na šangajskem vseučilišču in jo je sprejel. Šestdesetletni mož moja torej zapusti »svojo« domovino. Kaj je zanj ta domovina?

Dunajsko vzgojno društvo »Montesori«, ki ga je ustanovila dunajska socialna - demokratična občinska uprava, je kancler izročil cerkveni oblasti. Navedeno otroško zavetišče je bilo vzorno organizirano ter so delovali v njem prvovrstni vzgojitelji. Inozemski pedagogi so smatrali ta zavod za vzor zavetšč.

Kako zna Hitler s samim dekretom oblačiti in slačiti nemške delavce. Hitlerjeva vlada je pred kratkim odredila, da bo moral na določen dan sleherni delavec v Nemčiji kupiti obleko. Vest je bila razobnana po časopisih in vsi listi so že računali, koliko milijonov oblek bo na novo potrebnih in kako se s tem dvigne nemška oblačilna industrija. Zdaj je pa povsem na tihem — zakaj ne prav tako glasno kakor prvič? — izšel nov odlok, ki pravi, da obveznih oblek ne bo, kajti Nemčija ne premore toliko volne in bi morala importirati veliko zalogo volne, kar pa ne bi bilo dobro za nemške finance.

Kljub vsej prepovedi so socialisti v Nemčiji častno pokopali svojega sodruha. Iz Berlina poročajo, da so 9. aprila t. l. tamošnji socialisti, preko 3000 po številu, šli za pogrebom v koncentracijskem taborišču umrjenega bivšega socialističnega poslanca, sodruha Maruma. Hitlerjevci sicer trdijo, da je s. Marum napravil samomor v taborišču. Pogrebni spreved je bil prepovedan. Kljub temu se je pa vršil in sodruhi so pokojniku izkazali zadnjo čast. Policija je pogrebec fotografirala, da jih bo potem lažje spoznala ob preiskavah. Zavest se pa ne boji nikakih nasilstev.

Smrt Marxovega tovariša. V združeni koloniji Newllano, La, v Združenih državah, je umrl začetkom tega meseca zadnji član ožje Marxove in Engelsove skupine, ki je organizirala prvo socialistično Internacionalo in ustanovila moderni socializem. Bil je to Theodor F. Cuno, ki je vsa poveljna leta preživel v tej koloniji in je umrl v starosti 88 let. Cuno je bil po poklicu novinar in je bil v ospredju razrednega boja posebno v zadnjih dveh desetletjih preteklega stoletja. Udejstvoval se je v organizaciji dela in pozneje v socialistični delavski stranki. Pred prohibicijo je urejeval glasilo strokovne organizacije pivovarniških delavcev, ki pa je umrlo z njo vred. Med vojno je bil sourednik revije »Internacionalist«.

Ameriški gledališki igralci člani Zveze strokovnih organizacij. Ameriško združenje gledaliških igralcev je

pristopilo k vseameriški strokovni zvezi Ameriški delavski federaciji in je proslavilo ta svoj pristop s svečano veliko priredbo v newyorškem gledališču Biltmore. Po novih pravilih bo imelo to združenje gledaliških igralcev kontrolo in nadzor med vsem gledališkim osebjem, ki ga je v New Yorku nad 30.000.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

Pod jarmom črnega fašizma Na kolenih naj prosijo pomoči!

Ameriška »Prosveta« poroča: Dollfusova katoliško - fašistična vlada na vse mogoče načine ovira pomožno akcijo za avstrijsko delavstvo. Iz Anglije, Francije, Rusije in Amerike je prišlo več stotisoč dolarjev podpore za trpeče avstrijsko delavstvo, toda Dollfusov režim ne pusti, da bi se ta podpora razdelila med delavce, ki jih je režim oropal vsega in jih je pognal na cesto. V Gradcu in Brucku ob Muri je zaprtih približno 2000 socialistov, toda niti ena družina teh jetnikov še ni dobila podpore iz sklada, ki so ga nabrali in poslali socialisti drugih dežel. Ko je ameriški poročevalec vprašal po vzroku, zakaj avstrijska vlada ovira denarno pomoč od zunaj, je dejal neki Dollfusov uradnik v Gradcu, da »uporniki ne potrebujejo podpore od zunaj«. Dollfuss in kardinal Innitzer sta pripravila dovolj močan sklad za bedne družine socialistov, toda »uporniki so tako trmoglavji, da nočejo vzeti te pomoči, toda mi jih že prisilimo, da bodo na kolenih prosili naše pomoči, dobili jo pa bodo, kadar obljubijo, da bodo odslej zvesti državljani krščanske Avstrije...« In ost

Taka je najnovejša manifestacija »krščanske ljubezni« katoliško - fašističnega režima, ki zahteva neodvisnost Avstrije, sam pa caplja kakor h vojak v Rim in izroči papežu novo avstrijsko ustavo v pregled, predno si jo upa proklamirati. Da, da, sancta simplicitas pa še kaj!

Dollfuss v zažati. V Avstriji je dandanes še vedno: najmanj 40% socialistov, 30% narodnih socialistov, 10-15% Heimwehra, ostalo so pa neinteresiranci in Dollfusovci. 40% je proti Dollfussu, 30% je proti Dollfussu, s 15% Heimwehra se ne razume, kdo je zanj? Podpreniki in kler! Čedna družba, da bi ji bilo najboljšo želeto dober tek!

Dunajskih občinskih hiš se — po poročilih ameriških listov — Dollfuss niti njegov dunajski komisar oz. »župan« Schmitz nista upala dotakniti. Kako neki? Saj tako in tako sedita na 95% podžagani veji, naj pa še drezata v sršenovo gnazdo v panju? Toliko sta pa že pametna. Saj sta dural val. S—s.

All si že dobil novega naročnika za »Delavsko politiko«, smatraj to za svojo dolžnost!

Tone Maček:

Slučaj Kumberger

Prvič so ga praznovali delavci po vsem svetu in tudi v naših krajih leta 1890. Delavci Severne Amerike so ga praznovali prvič kot svoj delavski praznik že leta 1886. Takrat je dobil Prvi Maj tudi svoj krvavi krst v Chicagu. Javno zborovanje delavcev so napadli pinkertonovci (policija), hlapci ameriških kapitalistov in bankirjev, ki so mnogo delavcev težko ranili. Razburjeni delavci so sklicali 4. maja velik protestni shod proti temu krvoprelitju na Seneni trg (Heymarket) v Chicagu. Baš ko so hoteli zaključiti zborovanje, je navalilo nanje več sto policajev v strnjjenih vrstah. Tedaj pa je nenadoma, nihče ne ve, kako in odkod, padla pred policijske vrste bomba, ki je par policajev ubila, več pa težje ranila. Posledice so bile strašne. Policijski so divje navalili z golimi sabljami na bežeče zborovalce. Veliko število jih je bilo aretiranih.

Proti skupini najbolj znanih čikaških delavskih voditeljev je bil vprizorjen velik proces, z običajnimi ameriški metodami. Krogi, ki so imeli korist od tega, so kmalu našli par kupljenih prič, ki so vedele natančno povedati, kdo in odkod je zagnal bombo, čeprav je nasprotna stran s precejšnjo upravičenostjo trdila, da je usodni bombomet uprizorila po svojih plačancih čikaška plutokracija sama. Prič, ki bi mogle za obtožence ugodno izpovedati, se sploh niso pripustile. Plutokracija je na vsak način hotela spraviti obtožene

65 voditelje s sveta in s tem zadati čikaškemu delavskemu gibanju smrtni sunek. To se ji je tudi posrečilo; štiri glavni obtoženci so bili obsojeni na smrt na vešalih, med njimi urednik delavskega lista, ki na dotičnem zborovanju sploh ni bil navzoč.

Obešeni so bili v Chicagu 11. novembra 1887.

Praznovanje Prvega Maja pa je bilo v Ameriki uvedeno in posvečeno, čeprav se je delavstvo moralo vsako leto znova boriti zanj.

»Ali smo ga v Evropi povzeli po Amerikancih?«

»Samo deloma. Mogoče je komu izmed vas znano, da so socialisti vseh dežel združeni v svojo Internacionalo. Današnja Internacionala se imenuje druga Internacionala. Prvo Internacionalo je ustanovil leta 1864 Karl Marx, a se je že leta 1872. razšla radi nesoglasja med Marxovimi pristaši in anarhisti, ki ga je poraz pariške komune še poglobil. Vendar je ta prva Internacionala zanesla zavest mednarodne skupnosti delavstva v vse dežele. Ko so končno tudi nemški socialisti, ki so osem let vzdihovali pod pezo izjemnih zakonov, svobodneje zadihali, se je začelo misliti na obnovitev Internacionala. V to svrhu so se leta 1889. zbrali v Parizu zastopniki proletarijata iz raznih evropskih držav. Ti so ustvarili novo Internacionalo, ki še sedaj obstoji pod imenom II. Internacionala.

Kot prvo akcijo druge Internacionala so sklenili prirediti veliko mednarodno manifestacijo za osemurni delavnik, za svobodo združevanja in

zborovanja in za splošno, enako in tajno volilno pravico. Ta manifestacija bi imela potreben učinek le, če bi se v vseh deželah in vseh krajih izvršila istočasno s tem, da bi delavstvo zapustilo delo in šlo na ulice manifestirati za svoje zahteve. Treba je bilo za to določiti poseben dan.

Ker so ameriški delavci že sprejeli Prvi Maj za svoj praznik, je ustanovni kongres druge Internacionala v Parizu leta 1889. sklenil proglasiti Prvi Maj za delavski praznik po vsem svetu. S tem bi ta praznik in delavske manifestacije imele res mednarodni in svetovni značaj.

No, in prihodnje leto 1890. se je praznoval Prvi Maj res povsod tudi pri nas v Hrastniku, česar se še dobro spominjam.

»Pa vam ni nihče branil ostati ta dan doma?« je poizvedoval Janez. »Vsaj kazen za »plavega« ste morali plačati?«

»Da, bilo je dosti plahtanja, strašenja in groženj, vendar se nismo dali oplasti. Pri izklicevanju se nam je razglasilo, da bo vsak odpuščen, ki bo ostal doma. Gospod župnik na Dolu je posvetil zadnjo nedeljo v aprilu celo nedeljsko pridigo temu prazniku. Govoril je o rjovejih levih, ki hodijo po deželi in iščejo, koga bi požrli. Svaril je pred brezvestnimi agitatorji, ki hočejo sejati med delavce nezadovoljstvo. Ti novodobni »rdečkarji« so prave satanovo seme, ki ga Bog dopušča, da preizkusi svoje predpostavljene in brez godrnjanja izpolnjevati njihove ukaze. Oni že vedo, kaj je koristno njihovim delavcem.

(Dalje prihodnjic.)

V ogledalu

Pot v temni srednji vek gre — po ravni poti
Znaki vsake reakcionarne dobe so: povdaranje religioznosti, poostrenje spolnih razlik in propad literature in žurnalistike. I eno i drugo i tretje se dandanes pojavlja. Zlasti ono zadnje. Poglejmo samo Nemčijo, kako malo je zdaj novih vrednih književnih del in kako izginjajo veliki listi, ki so obstojali deset- in desetletja, da nekateri celo go dvesto let in več. V temnih dobah prosveta ni potrebna, nasprotno najbolj osovražena je. Saj vendar v takih dobah ljudje ne smejo samostojno misliti, nego jim misli diktirajo »führerji«, ki ljudstvo vodijo kakor jim ljubo. Ti »führerji«, ki mislijo namesto ljudstva, vedo, da prosvetljeno ljudstvo ni jarec, ki se nažene kamor je treba, marveč človeško bitje, ki ima prav tako ustvarjene možgane kakor razni samozvani »führerji«. Da, da: pot v temo srednjega veka vodi — ravno!

Jesenice

Skupno sodelovanje delavskih organizacij. Po raznih meščanskih listih, ki bi radi svojim strokovnim organizacijam pripomogli do vpliva, čitamo pozive k skupnemu sodelovanju strokovnih organizacij v obliki, da naj bi tudi sploh obstajala samo ena strokovna organizacija. Pisci imajo namreč vedno edino željo, da naj se ostali dve strokovni organizaciji razpustita, njihova pa naj ostane. Kar ne more namreč napredovati v svobodnem tekmovanju z ostalimi organizacijami, meni uspeti na ta, direktno ali indirektno nasilen način. Pri vsem tem kažejo nekateri taki pisari radi na jeseniški vzgled. Toda — če naj jih razumemo v onem smislu — v katerem pišejo, potem jeseniškega vzgleda ne poznajo. Na Jesenicah obstajajo in delujejo tri strokovne organizacije, ki napredujejo ali nazadujejo v neoviranem svobodnem tekmovanju in merjenju sil. Seveda, če je napad na delavstvo, ki ga dejansko predstavljajo vse tri, tedaj se pač zavedo vse organizacije, da je treba skupno odbiti skupnega nasprotnika in gredo v skupni fronti k skupnemu napadu ali v skupno obrambo. To je menda povsem jasno in samoposebi umljivo. Seveda morajo biti kot pogoj tudi medsebojno razumevanje, medsebojna disciplina in medsebojni sporazumi. Vendar se tak sporazum ne napravi s kakimi dogovori, marveč kar via facti — torej z dejstvom kot takim z medsebojno poštenostjo. Skupni boj vodijo vsi trije predsedniki skupno, toda pod vodstvom najmočnejše organizacije — in pod kontrolo, dogovorno in odgovorno vsemu članstvu. Ko boj neha in je bitka dobljena, obračunajo vse tri organizacije ev. še med seboj kake nerazčiščene stvari, potem gredo vsaka od teh treh armad spet nazaj vsaka k svojim posebnim nalogam. To je mogoče menda povsod, kjer delavstvo to hoče in kjer so ostale organizacije pripravljene za to. Naše organizacije tega še niso nikdar odbijale. Tak je jeseniški slučaj, katera tega predpogoj pa je medsebojna iskrenost in izbegavanje vsake zahrbtnosti od katerekoli stranke sodelujočih. — V splošnem bi pa mi dejali samo to-le: Če danes zlasti narodni tako propagirajo eno samo strokovno organizacijo, zakaj so pa svoje organizacije sploh ustanovljali. Saj je vendar zgodovinsko ugotovljeno, da so bile prve strokovne organizacije svobodne marksistične organizacije. Šele zatem so prišle krščansko-socialne in potem šele po dolgih letih narodne in potem šele po dolgih letih narodne. Saj je delavstvo že tedaj dejalo: Kaj pa me. Saj je delavstvo že tedaj dejalo: Kaj pa me. Saj je tebe treba bilo? In narodni, ki danes spet želijo nazaj, so najbrž spoznali, da jih ni bilo prav nič treba, in bi radi popravili ta greh, ko so delavstvo razcepili pred 25. leti v še eno skupino. Pridite tja, kjer se je delavstvo borilo že pred vašim rojstvom, pa bo vsa stvar urejena sama po sebi. Če ne, niste iskreni niti nimate poštenih ciljev niti namenov!

Smrt delavca na cestni. V soboto, dne 21. t. m. se je vračal zjutraj ob 6. uri delavec martinar KID Jakob Ražen iz Dovjega s kolesom na svoji dom v Dovje. Na Plavžu pred Čufarjem je naenkrat padel s kolesa in oblezal na cesti. Prenesli so ga na bližnji travnik, toda še predno je prišla zdravniška pomoč je umrl. Zdravnik je ugotovil, da ga je zadela kap. Pokojnik zapušča vdovo in nekaj otrok od 10. do 24. leta.

»Rudnik v plamenih« bo predvajal o Binkoštih. Z ozirom na oznanilo v naših listih, zlasti v »Delavcu«, da bo igral kino Radio na Jesenicah za Prvega Maja zdaj z ozirom na nesrečo v Kakanju veletakuelni film »Rudnik v plamenih« moramo sporočiti vsem, da je uprava kina dobila v sredo od lastnice filma nujno sporočilo, da film ne more prispeti na Jesenice za prvega Maja, dasi je bil že dodeljen, ker ga je tvrdka morala na ukaz ministrstva dodeliti v Beograd, kjer ga že vrte v okvirju velipotezne akcije v korist ponesrečenim rudarjem v Kakanju v Bosni. Ta korak ministrstva je dokaz, da je film izredne kakovosti in Jeseničani ga bodo lahko videli o binkoštnih praznikih, ko bodo občudovali počum rudarjev, ki gledajo vedno smrti v oči. Primerjajmo samo letošnji nesreči v Duhovu na Češkem in zdaj pri nas v Kakanju. Namesto tega filma bo pa v kinu Radio zdaj v ponedeljek, dne 30. aprila, v torek 1. maja in v sredo, dne 2. maja veletakuelni film Begunec iz Chicago (Pod napačnim imenom) z Gustavom Froehlichom v glavni vlogi. Film je najnovejši in je bil v Jugoslaviji odigran edino v Zagrebu.

Kino Radio bo predvajal v petek, dne 27., v soboto, dne 28. in v nedeljo, dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) veletakuelni »Goreča tajnost« z Willjem Forstom v glavni vlogi. V ponedeljek, dne 30. t. m., v torek dne 1. maja in v sredo, dne 2. maja t. l. ob 8. uri zv. (na 1. maja tudi ob 3. uri pop.) veletakuelni »Begunec iz Chicago«. Prihodnji spored: »Sezona v Kairu«.

Proti odpravi nedeljskega počitka

Veliko protestno zborovanje mariborskih brivskih pomočnikov in pomočnic

Maribor, dne 27. aprila 1934.

Sinoči se je vršilo v Mariboru veliko zborovanje brivskih pomočnikov in frizerskih pomočnic, ki ga je sklicala podružnica svobodne organizacije Saveza brivskih pomočnikov in frizerskih pomočnic v gornji dvorani Delavske zbornice. Prostor je bil nabit poln zborovalcev in zborovalk, ki so se zbrali, da protestirajo proti odpravi nedeljskega počitka.

Zborovanje je otvoril predsednik s. Knez, ki je na kratko pojasnil namen zborovanja. Za njim je poročal s. Kocbek o šušmarstvu, ki so ga mojstri sami vzgojili in ga sedaj hočejo pobijati z odpravo nedeljskega počitka.

Nato je s. Eržen v daljšem referatu obrazložil pomen boja za nedeljski počitek. Nedeljski počitek je v Mariboru že nad petnajst let v veljavi. Med tem ko se uvaja nedeljski počitek tudi tam, kjer ga doslej še ni bilo, ga v Mariboru hočejo odpraviti.

Tako početje je neodgovorno izzivanje delavstva,

kojeja edini prosti dan je nedelja. Namesto, da bi stremeli za skrajšanjem delovnika in s tem za zaposlitev čim večjega števila brezposelnih, se dela baš obratno. Dokazano je, da med brivskimi pomočniki in frizerkami tuberkuloza zahteva mnogo žrtev, ako jim bo sedaj odvzeta še nedelja kot dan odpohitka, se bo zdravstveno stanje mnogih še poslabšalo. Mojstri pa od nedeljskega dela tudi ne bodo imeli prav nobenega dobička. Danes meščani ob nedeljah hite iz mesta, ne pa, da bi se nastavljali po brivnicah. Treba bo izvesti odločno agitacijo v vsej javnosti, da bo podprla brivske pomočnice in frizerke v njihovem boju za ohranitev nedeljskega počitka. Sicer pa je radi nedeljskega počit-

ka treba vprašati še mojstre, med katerimi je dosti nasprotnikov nedeljskega dela, ne pa, da o tako važnem vprašanju sklepa načelstvo zadruga. Na zborovanju mojstrov bi se moralo omogočiti tudi zastopniku pomočniškega odbora, da bi povedal stališče pomočništva. Banska uprava je poklicana čuvarica zakonov, njej pripada pa tudi naloga, da skrbi za red in mir. Vsled tega bo morala preprečiti to najnovejšo provokacijo s strani mojstrov in

z odločno gesto zabraniti nedeljsko delo.

Govorili so še nekateri sodrugi, ki so zlasti tudi naglašali potrebo organizacije in solidarnega nastopa vsega pomočništva.

S. Knez pa je nato tolmačil

resolucijo,

v kateri zahtevajo zborovalci, da banska uprava začasno takoj prepove uvedbo nedeljskega dela v brivnicah v Mariboru in v okolici, pozneje pa z uredbo to svojo prepoved uzakoni za vso banovino.

Resolucija je bila sprejeta z burnim ploskanjem, prav tako tudi vsi referati.

Nadalje sta bila med burnim pritrditvjem izvoljena ss. Knez in Kocbek, da gresta kot

deputacija k banu

in da mu bosta osebno razložila sklepe protestnega zborovanja.

S pozivom, da naj se vsi zborovalci oklenejo svobodne strokovne organizacije in postanejo naročniki delavskih listov »Delavska Politika« in »Volksstimme«, je s. Knez zaključil skoro dve uri trajajoče zborovanje. Pred in po zborovanju je pristopilo veliko število pomočnikov in pomočnic v organizacijo. Ta manifestacija brivskih pomočnikov in frizerskih pomočnic je zapustila globok vtis.

Maribor

Akademija delavskih pevskih društev

Pevski zbor »Svobode« priredi skupno z ostalimi delavskimi pevskimi zbori v Mariboru v soboto, dne 5. maja 1934 ob pol 20. uri v dvorani pivovarne »Union« akademijo s prestirnim sporedom. — Delavke in de-

lavci nabavite si pravočasno vstopnice, ki se dobijo pri zaupnikih, v papirnici Ljudske tiskarne in upravništvu našega lista. Vstopnina od 2 do 10 Din.

IV. pedagoški teden. — Pedagoška centrala v Mariboru. Od 30. aprila 1934 do 5. maja 1934 bo priredila Pedagoška centrala svoj štiri pedagoški teden, ki je namenjen poglobitvi domače vzgoje. V docela izpremenjenih razmerah je treba uveljaviti preizkušene izsledke znanstvenega in praktičnega pedagoškega udejstvovanja. Zato vabi Pedagoška centrala vso vzgojno zainteresirano javnost, da v čim večjem številu poseča predavanja, ki se bodo vršila od ponedeljka, 30. aprila, do sobote, 5. maja, vselej ob 20. uri v Veliki kazinski dvorani. Na sporedu so sledeča predavanja: Ponedeljek, 30. aprila: Dr. L. Poljanec: Svoboda in avtoriteta v vzgoji. Torek, 1. maja: Matija Senkovič: Otroci in knjiga. Sreda, 2. maja: Kopriva: Sport in vzgoja. Četrtek, 3. maja: Josipina Mlinarič: Dekliška vzgoja. Petek, 4. maja: Fran Martinč: Izbirna poklica. Sobota, 5. maja: Gustav Šilih: Nova pota roditeljske vzgoje. — Prostopoljne prispevke hvaležno sprejema Pedagoška centrala v kritje stroškov.

Organizacijski in obratni zaupniki pozor! V soboto, dne 28. aprila 1934 ob pol 8. uri zvečer se bo vršil v dvorani Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ulica 9-II. važen sestanek vseh zaupnikov podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, na katerem bo poročal zvezin tajnik s. Jakomin iz Ljubljane o važnih vprašanjih. Zaupniki pokažite svojo razredno zavednost s tem, da pridete vsi točno in sigurno. Kdor je zadržan, naj pošlje namestnika. — Odbor Splošne delav. strokovne zveze v Mariboru.

Razbijače dr. Reismanove table že imajo. Policija je izročila spis o ponočnem razbijanju napisne table dr. Reismanove odvetniške pisarne sreskemu sodišču in je razpisana že za soboto, dne 5. maja dopoldne razprava, ki bo zelo zanimiva. V spisu so namreč tudi podatki o veselem razpoloženju, ki je vladalo pred razbitjem table v kavarni »Jadrans«, kjer so morali frčati v zid kavarneški kozarci. Gotovi nacionalni voditelji v Mariboru imajo namreč že tudi za take zabave mnogo denarja. Privoščili so si pri tem tudi »starega deda«.

Korajžen nacionalistični voditelj. Poleg raznih pisateljev se zadnji čas iztika kot ideolog mariborskih nacionalistov zlasti tudi g. Stanko Hiti, sotrudnik »Jutra« in nacionalističnega tednika. Pretekli teden je bil ta g. Hiti pri sreskem sodišču v Mariboru obsojen po § 302 k. z. na 500 Din denarne kazni ali pa 10 dni zapora pogojno za dve leti, ker je izjavil pri nekem obisku na okrožnem sodišču navram preiskovalnemu sodniku, sodnemu svetniku g. dr. Travnerju in v navzočnosti sodne uradnice, da bo policijski predstojnik g. dr. Hacin v Mariboru mrtev ali pa ubit. Razprava radi te obtožbe je bila javna na št. 15 sreskega sodišča in ji je pristozvelo mnogo radovednežev, ki so bili zelo presenečeni nad korajžnim nacionalističnim ideologom, svoječasnim urednikom katoliškega »Slovenca«.

Ponovna razglasitev obvezniškega razporeda na tezenskem vojaškem vežbališču

bo v nedeljo, dne 29. aprila 1934 ob vsakem vremenu z začetkom ob 7. uri zjutraj nepretrgoma do 6. ure zvečer. Razglasitve se morajo udeležiti vsi, ki se razglasitve razporeda dne 22. aprila t. l. iz kateregakoli vzroka niso udeležili.

Zaščitno cepljenje zoper osepnice za mesto Maribor bo vršil mestni fizikat od ponedeljka, dne 30. aprila do petka, dne 4. maja t. l. v svojih uradnih prostorih v Frančiškanski ulici 8 in sicer v času od 9. do 11. ure brezplačno. Cepljeni morajo biti vsi zdravi otroci, ki so bili rojeni v preteklem letu. 28. aprila je mestni fizikat za stranke zaprt.

Trideset let dela v organizaciji bo proslavil v nedeljo, dne 6. maja 1934 krojaški pomočnik Farnec Vogrin. Strokovna organizacija bo v to svrhu priredila interno slavo, ki se bo vršila v nedeljo, dne 6. maja v lokalih organizacije (gostilna Horvat). Vabljeni tudi vsi funkcionarji ostalih svobodnih organizacij.

Godbeno društvo uslužbencev tvornic J. Hutter in drug, Maribor sklicuje ustanovni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 29. aprila 1934 ob 9. uri dopoldne v prostorih hotela »Orel« v III. nadstropju. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Čitanje pravil. 3. Volitev odbora. 4. Slučajnosti. Pristop imajo samo uslužbenci tvornic J. Hutter in drug, ki se izkažejo s tvorniško legitimacijo.

Godba uslužbencev tvornic J. Hutter in drug priredi popoldne po občnem zboru družabni večer v gostilni Kekec v Košakih. Začetek ob 3. uri. Vstop prost. K obilni udeležbi vabij odbor.

Razstava vajeniških in pomočniških del. Opozarjamo obrtniški naraščaj, da morajo biti dela za razstavo 15. maja 1934 končana in 16., 17. in 18. maja 1934 na razstavnih prostor dostavljena. — Slovensko obrtno društvo v Mariboru.

Delavci in nameščenci! jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Z avtokarom iz Maribora v Prago

Ob priliki III. delavske olimpijade v Pragi bo priredila mariborska »Svoboda« izlet v Prago z avtokarom mestne občine. Vožnja z izkaznico za prireditve v Pragi vred, stane tja in nazaj Din 300.— Udeleženci naj se prijavi pri tajnici »Svobode« s. Tončki Lipoglavšek, vsak večer po 20. uri v tajništvo »Svobode« v Delavski zbornici. S prijavo vred je treba položiti Din 50.— za prijavne stroške in drugo, ostanek mesec dni pozneje. Avtokar bo vozil iz Maribora v petek, dne 6. julija rano zjutraj. V Prago prispe že ob 17. uri. Tam ostanemo v soboto in v nedeljo. Vračamo se v ponedeljek zjutraj. Prijavitvi se je treba najpozneje do 1. maja, ker se poznejše prijave ne bodo mogle upoštevati. Pri prijavi je navesti tudi bivališče, starost, poklic in pa, če je prijavljeni v posesti potnega lista.

Schicht-
5.000 RADION
pere sam!
prevlek za blazine

opere gospodinja v 40 letih. Ali to je samo del trpljenja, ki ga ima večina gospodinj vse svoje življenje z žehto. Koliko ur je porabila prej — težko sklonjena nad pralnim čebrom — samo za družinsko perilo!

Ogniti se temu delu sicer ni mogoče — olajša se pa zdaj lahko... s Schichtovim Radionom. Zakaj Radion pere sam.

Tako lahko je zdaj to:

- A) zvečer se perilo namoči,
- B) drugo jutro se Schichtov Radion v mrzli vodi raztopi, v raztopini pa se potem kuha perilo vsaj 15 minut,
- C) nato se perilo izpere najpoprej v topli, potem v mrzli vodi, dokler ni voda čista... in perilo je oprano!

Brez mencanja, brez otepanja prizanesljivo in hitro kakor sneg belo perilo s Schichtovim Radionom.

Ne muči se!
Uzemi SCHICHTOV
RADION

Ljubljana
Industrijalec Bat'a je kupil hišo nasproti glavne pošte v Ljubljani, kje se je nahajal »Hotel Stadt Wien« in je sedaj trgovina Magdič in drugi lokali.
Vlagajte prihranke v Splošno kreditno društvo Ljubljana, Aleksandrova cesta 5, ker redno izplačuje vloge in odobrava posojila proti poroštvu.

Širite naš list!

Oto Bauer Vstaja avstrijskih delavcev njeni vzroki in posledice

Proti koncu l. 1933 se je Dollfuss skušal za hrbtom Italije sporazumeti z Nemčijo. Pod pritiskom tujskega prometa v zapadnih zveznih deželah je ponudil Hitlerju pogajanja za sporazum avstrijske vlade z nacionalnimi socialisti. Hitler je pooblastil za ta pogajanja gospoda Habichta, ki je bil organizator ilegalnega boja avstrijskih nacijev proti Dollfussu. Dollfuss je v to ponižanje privolil in je povabil Habichta na Dunaj. Pogajanja bi se morala pričeti 8. januarja na Dunaju. Habicht se je z nemškim aeroplanom peljal proti Dunaju. Blizu Melka, nekaj kilometrov od Dunaja, pa je sprejel brezžični brzojav, naj se vrne. Fey je namreč proti pogajanjem protestiral. Kajti Fey je črncrumeni monarhist; hoče restavracijo Habsburžanov, ne pa sporazuma z naciji. Fey je do-

segel tudi prav nasprotno, kar je hotel Dollfuss: Isti dan, ko bi se moral Dollfuss začeti pogajati s Habichtom, je izdala vlada bojni manifest proti nacijem!

Če se je začel Dollfuss za hrbtom heimwehra pogajati z naciji, so isto napravili tudi heimwehrovci za Dollfusovim hrbtom. Oba zaveznika sta skušala drug drugega ukaniti. Fey, ki je izvedel o pogajanjih svojih heimwehrovskih tovarišev z naciji, je prekrizal ta načrt, da je dal aretirati heimwehrovskega voditelja grofa Albertija skupno z voditeljem nacijev Frauenfeldom in princem Waldeck-Pyrmontom, ki je bil Hitlerjev odposlanec. Ko pa je začel grof Alberti pripovedovati, da se je začel pogajati z vednostjo Starhemberga, vrhovnega voditelja heimwehra, so ga spravili v koncentracijsko taborišče.

Dollfussov mednarodni položaj je bil sedaj močno omajan. Evropa je sedaj spoznala, da je bil ta hrabri bojevnik za avstrijsko samostojnost pripravljn kapitulirati pred Berlinom. Evropa je sedaj spoznala, kako zanesljivi borci proti nacionalnemu socializmu so heimwehrovci. Pač pa si je

Fey močno utrdil položaj, ker je prekrizal pogajanja z naciji.

Nekaj dni pozneje je nameraval obiskati Du naj gospod Suvich, italijanski državni podtajnik v zunanjem ministrstvu. Dollfuss ni vedel, kako bodo postopali sedaj z njim njegovi italijanski gospodarji. Bal se je, da bi se Italija sama ne pogodila s Hitlerjem o avstrijski bodočnosti.

V tem položaju je imel Dollfuss 18. januarja govor, ki je v njem pozval delavstvo in »poštene delavske voditelje«, naj »v svoji notranjosti« sklenejo, da bodo sodelovali pri gradbi nove Avstrije in pri obrambi avstrijske neodvisnosti. Govor ni imel samo namena, da bi pomiril opozicijo v krščansko socialni stranki, ki si je želela sporazuma s socialno demokracijo. Ta govor naj bi vplival tudi na gospoda Suvicha. S tem govorom je skušal namigniti: Če ne bo Italija več pripravljena, brezpogojno podpirati Dollfussa, si bo našel pač drugo pot; sporazumel bi se s socialnimi demokrati, da bi se osvobodil od heimwehra; tako bi si ustvaril možnost, da bi obrnil Italiji hrbet in iskal zavetja pred Nemčijo pri Franciji in Maliantanti. (Dalje priložnjč.)

Zagorje ob Savi

Zborovanje zagorskih rudarjev. V nedeljo, dne 22. aprila t. l. se je vršilo v dvorani Zadrúžnega doma na Lokah veliko zborovanje zagorskih rudarjev, katerega je sklicala Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Zagorje. Na to zborovanje so poslali naši zagorski nacionalisti svoje glavne voditelje. Kako so se le-ti počutili, ko je s. J. Arh temeljito pral umazano nacionalno perilo, ne bomo ugotovili. Nekaj pa moramo vseeno javno ugotoviti. Na tem zborovanju je takozvani »večni kandidat« nacionalnih skrbno beležil izvajanja s. J. Arha. Če je to delal radi tega, ker si drugače težko zapomni, kar pametnega čuje, je to prav in za njega zelo koristno. Če pa misli to izrabiti kako drugače, potem mu pa kar naprej povemo, da se ga prav nič ne bojimo, ker prvič je govornik povedal golo resnico in drugič pa je bil navzoč še drug beležnik, ki ima pravico nadzorovati govornika po zakonu.

Murska Sobota

Prekmurski delavci hočejo izobrazbe. Naše komaj ustanovljeno delavsko kulturno društvo »Svoboda« bo privedlo koncem tega tedna zopet dve predavanji. V soboto zvečer, dne 28. aprila bo predaval s. dr. Reisman o socialni zakonodaji in v nedeljo, dne 29. aprila dopoldne s. Jelen o strokovnem delavskem pokretu.

Črna

Prodajalne Konzumnega društva za Mežiško dolino Črna I. in II. bodo v torek, dne 1. maja t. l. celi dan zaprte. Člani naj si vsled tega vse svoje potrebščine za ta dan nabavijo v naprej.

Sport

SK. Svoboda Mariboru priredi v nedeljo, dne 29. t. m. izlet z avtobusom v Mursko Soboto, kjer se vrši odločilna tekma za prvenstvo II. razreda med tamkajšnje »Muro« in našo »Svobodo«. Nekaj sedežev je še prostih po zmerni ceni. Odhod v nedeljo ob pol 9. uri izpred palače Delavske zbornice.

Naši v Franciji

Chaparon, sredi marca 1934.

Dragi sodrug urednik!

Napišem Ti nekaj vrstic in obenem Ti pošiljam tudi naslov novega naročnika za »Delavsko politiko«.

V našem kraju sva samo dva Slovenca in še par Dalmatincev, ki se pa niti najmanj ne zavedajo, da so delavci. Med njimi je par strašno zagrizenih radičevcev. Naročene imajo neke hrvatske liste (enega izdaja Vladimir Radič v Parizu, drugi pa prihaja iz Amerike), ki so polni besnega sovraštva proti Srbom. Takih grdih izpadov na ubogi narod, ki prav toliko trpi kot mi, še zlepa nisem čital. Radi teh listov se večkrat spreva z radičevci in jim dokazujeva, da bi bilo bolj potrebno, če bi se kot delavci rajši borili proti hrvaškim magnatom, ki radičevsko gibanje financirajo, obenem pa delavce izžemajo, kot pa proti sotrpinom, pa četudi so Srbi. Vendar je najino prizadevanje zaman. Ti ljudje bi najbrž šele prišli k zavesti in do spoznanja, kadar bi jim gospoda, ki jo danes obožujejo, vladala. Delavec ne sme biti šovinist, pač pa mora stremeti, da se najprej v lastni državi, potem pa po vsem svetu združijo, vsi, ki delajo in trpe, nacionalistični in verski prepri so za site ljudi, ki pod temi parolami vodijo boj za gospodarsko zasluženje delovnega ljudstva.

V našem kraju so razmere zelo slabe. Francoski kapitalist nas izmzgava do kosti. Vseh delavcev nas je okoli 40, največ Portugalcev. Organizacije ni, zato pa cvete med nami vohunstvo. Lastni ljudje te denuncirajo podjetniku. Najbolj prijatelji smo si z nekim starim Italijanom, ki je res zaveden delavec, protifašist z mislijo in srcem. Podjetnik nam diktira delovni čas in plače, ker ve, da se mu naši Dalmatinci in Portugalci ne bodo nikoli spuntali. Poleti delamo pri pečeh po 10 ur dnevno, ob nedeljah pa po 15 ur, zato pa ne dobivamo niti centa več kot tri franke na uro, delo pa je odmerjeno na akord. Ena skupina nas dela podnevi, druga ponoči. Pozimi delamo pa samo po 7 ur, ker apno ne gre v denar.

Vsako leto so zasluzki manjši, cene živil in obleke pa ostajajo iste. V tem se izraža ojačenje od naših klerikalcev toliko hvalisane desničarske reakcije. Kakor sem že prej omenil, so nezavedni delavci sami

desti krivi, da se nam vsem slabo godi. Zlasti en Portugalce in en Dalmatincev sta pri nas pripravljena prevzeti delo tudi še za polovico cenejše kot pa plačuje podjetje. Taki so nezavedni in nacionalistično navdahnjeni izdajalci delavstva tu pri nas in pa tudi pri vas v Jugoslaviji. »Delavsko politiko« dobivam redno in komaj čakam, da pride. (Sobotno številko prejmem že v nedeljo.) Želim, da bi izhajala vsaj trikrat na teden. Vem, da bi tudi to bilo mogoče, ako bi vsi delavci storili svojo dolžnost.

Družnost!

G. Z.

(Le še večkrat se oglasi in nam sporoči kaj novic. Mogoče je v sosesčini tudi še kje kakšna slovenska naselbina? Op. ur.)

Razno

Obsodbe proti socialnim demokratom v Avstriji se nadaljujejo, a časopisje ne sme o njih nič pisati, kvečjemu da se tu in tam objavi ime kakega obsojenca. Vendar se pa more izza zidov policijskih preiskovalnih zaporov zvedeti o brutalnih mučenjih, ki so jim zaprti socialisti izpostavljeni, ki prav nič ne zaostajajo za krvniškimi metodami hitlerjevcev. Najnavadnejše mučenje je vsakodnevno bičanje v bikovkami, s katerimi hočejo iz svojih žrtve prisiliti razna priznanja in izdajo tovarišev, ki so še na svobodi. Jetniki dobivajo nezadostno in neužitno hrano, a dobivanje hrane od zunaj jim je prepovedano. V zaporih, kjer je prostora kvečjemu za 250 oseb, jih je natrpanih po

500. V Inomostu so politični jetniki stopili v gladovno stavko.

Si uglednih socialnih demokratov je bilo prepeljanih iz dunajskih zaporov v koncentracijsko taborišče v Wöllersdorfu. 200 drugih pa še čaka ista usoda. Med prvimi je tudi Glöckl, svetovnoznan pedagog, ki je izvedel na Dunaju vzorno pedagoško reformo, ki so jo prihajali proučevati pedagogi iz vseh krajev sveta. Vlada je razpustila tudi dunajsko pedagoško društvo Montessori, ki se je vzdrževalo s podporami dunajske mestne občine in je vzdrževalo več moderno urejenih otroških vrtcev in dečjih domov. Vsem učiteljem in sodelavcem teh pedagoških zavodov je mestni komisar odpovedal službo in bodo nadomeščeni z duhovniki in redovnicami. Glasovita pedagoginja, gospa Montessori, je sama protestirala proti razpustitvi društva, ki je najuspešneje uveljavljala metode njene moderne otroške vzgoje, a se vlada nato ni ozirala. Pa naj še reče »Slovenec«, da cerkev nima z avstrijskim fašizmom in reakcijo ničesar skupnega.

„Prijatelj Prirode“

Prijatelj prirode, Maribor. V nedeljo, dne 29. aprila izlet na Pohorje k Mariborski koči, Glazuti, nazaj po Vrhovem dolu. Odhod ob 6. uri zjutraj vogal Frankopanova in Stritarjeva ulica. V ponedeljek, dne 30. aprila družinski večer. Začetek ob pol 20. uri v društvenem lokalu, Ruška cesta 7. Pridite polnoštevilno.

ZA SPOMLAD!

Zakaj Tivar-Obleke?

Ker so lepe, trpežne
in poceni.

Imamo lepe obleke za
celo družino.

Prepričajte se o tem v
naših prodajalnicah.

TIVAR-OBLEKE

Najboljši cviček
iz Gadove peči ter pristna štajerska
vina toži
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača „Grafike“.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel
in otvoril staroznano

pekarno Mislej

na Koroški cesti št. 21

Za cenj obisk se priporoča

Potočnik Matija

Otvoril sem danes pri svoji gostilni na Tržaški cesti št. 38
(Delavska pekarna)

gostilniški vrt,

senčnat in pravi, od vetra in prahu zavarovan paradiz. Točil bom:
odlična dalmatinska in izvrstna štajerska vina in pivo iz sodčka.
Priznana kuhinja: nudi gumanske posebnosti kakor piščance,
ocvrtega kozlička, fine narezke, morske ribe i. t. d. — Za prijazen
obisk se priporoča

Josip Povodnik, gostilničar

**Kupujte svoje
potrebščine
pri naših
inseren-
tih.**

Srebrne ure

od 130— Din naprej samo pri

M. Ilger-jev sin